

Konec dávné civilizace



SOUOSTROVÍ ST KILDA U POBŘEŽÍ SKOTSKA

Příběh, který se vynořuje z mlhy nad rozbouřeným Atlantikem, by si zasloužil filmové zpracování. Dva tisíce let žila na posledním kousku pevné země mezi Evropou a Amerikou nepočtená izolovaná civilizace. Na konci 19. století přišla civilizace jiná a zahubila tu původní...

Nejbližší skotská pevnina, pás Vnějších Hebrid, je ze souostroví St Kilda na dohled, ale málokdy to je skutečně pravda. Vzdušnou čarou dělí St Kildu od Hebrid 41 mil (tedy přibližně 64 km), ale zamračené počasí obvykle nedovolí v těchto zeměpisných šířkách pozorovat pevninu. A tak St Kilda, tvořená hlavním ostrovem Hirta, menšími ostrůvky Soay, Boreray a Dun a několika samostatnými útesy, je po tisíce let skutečně izolovanou výspou civilizace.

Podnebí tu je drsné – mlhavé a deštivé. Kombinaci vysokých mořských příbojových vln a větru, jehož rychlost bez potíží překračuje 200 km/h, přežijí jen ti nejdolnější.

Lidé v izolaci

Souostroví St Kilda vzniklo přibližně před 60 milióny let jako pozůstatek podmořského vulkánu. Jediný obyvatelný ostrov Hirta, připomínající z výšky písmeno H, má v průměru pouhé tři kilometry. Pouze tady žila po dva



FOTO: VÁCLAV TRACHTA

tisíce let naprosto ojedinelá lidská civilizace.

Komunita na St Kildě, odříznutá od okolního světa, nebyla nikdy početná. Nejvíce lidí – 180 – žilo na souostroví v roce 1697 a od té doby se jejich počet neustále snižoval. Společnost ničily především stále silnější vlny epidemií. Z jídla, které souostroví nabízí, se ostatně nikdy moc síly a odolnosti nabrat nedalo. Na podmáčené půdě bičované sláným větrem kromě trávy nic neroste, nenajdete tu ostatně jediný strom nebo keř. K jídlu musely stačit ptačí vejce a maso sušených ptáků, za kterými bosí lovci šplhali do hnízd po skalnatých útesech. Takový výkon vyžadoval notnou porci odvahy, útesy St Kildy se svou výškou, přesahující 400 metrů, řadí mezi vůbec nejvyšší v Evropě. Na ostrovech také dodnes žije zcela specifický druh ovce, tak-zvaná ovce soayská.

Vzkazy v lodkách

Původním obydlím na St Kildě byly primitivní kamenné chýše s drnovou stříškou, připomínající z dálky eskymácká iglú. Říka-

a na St Kildu mohla být poslána záměrně s pomocí.

Poslední evakuace

Jenže právě kontakty s pevninou nakonec civilizaci na St Kildě zničily. V 19. století začaly na Kildu jezdit výletní lodě. Obyvatelé Kildy začali zjišťovat, že existuje i jiný život, než jaký vedou oni. Zánik společnosti přišel v roce 1930. Posled-

ních třicet obyvatel bylo na vlastní žádost evakuováno na pevninu.

Svébytná kultura je však pouze jedna polovina věhlasu St Kildy. Souostroví patří mezi dva tucty světových památek, jimž byl udělen titul lokalita Světového dědictví UNESCO nejen za kulturní, ale zároveň i za přírodní význam, a to v roce 1986. Na ostrovech Hirta, Soay a Boreray totiž hnízdí statisíce vzácných ptáků, například jen kolonie papuchalků čítá bezmála půl milionu ptáků s pestře zbarvenými zobáky. Žijí zde chalupy velké, terejové i buřňáci. Díky odříznutí od lidské civilizace se jim tu žije náramně. ■

VÁCLAV TRACHTA

Informace

Poslední původní obyvatelé opustili St Kildu v roce 1930. Nyní je na ostrově malá vojenská posádka, která se stará o vysílač na strategicky důležitém ostrově v Atlantiku. Na stálo už nikdo na ostrově nežije. Na St Kildu ale řada majitelů lodí organizuje jednodenní krátké výlety ze skotského pobřeží. Kdo by chtěl na ostrově nocovat, musí si zaplatit účast v pracovním kempu, který pořádá The National Trust for Scotland. Za nemalou částku vás ale nečeká žádná dovolená, nýbrž dvouúřední intenzivní práce na záchraně kulturní památky. www.kilda.org.uk



Domy z kamene připomínají původní obyvatelé